

wilsi todus 50—60 %, wabrikus umbes 75—80 % omast raskusest katab. Willa bigi suurus on mitmesugune, kassimat tduuga lammaste juures suurem kui alamate seltside juures.

Lammaste pesemise wesi on wäga tähtis, sellepärast piame siin temast natuke juttu tegema. Wee sees ei tohi mitte niisugusi olusi olla, mis willa raswa ehk muu kõmpsu sulamist takistawad. Niisugused takistajad on kõige pealt wees olewad lubja soolad. Sellepärast peab pesuwesi enne läbitatsutama, kas seal mitte lubja sees ei ole. Selles wõetagu õlleklaasi täis wett ja walatagu sinna supi lusika täis seebipiiritust (Seifenspiritus) sisse. Wida tumedamaks nüüd wesi läbab, seda enam on seal lubja-soola sees. Puhtas wihma- ehk lumewees ei sünni seebipiirituse juure walamisel midagi mudast karwa, läbab see wesi pärast poole tumedaks, siis tuleb see teistest olustest. Seebipiiritust wõib igast apteegist osta ehk ta järgmise kirja järele ise valmistada: Wõetagu $\frac{1}{4}$ naela liht loduseepi, kõigatagu ta tüllestest, pandagu need pooletoobilise pudeli sisse ja walatagu sinna $\frac{1}{2}$ korterit põletatud wiina peale. Tähtselt sinna pandud pudel pandagu sõdjaesse kohta, raputatagu wedelikku sagedaste ümber ja kui seep, nii palju kui võimalik, sulanud, walatagu selge wedelik pealt ära ja pandagu paigale.

Kui lubjaoolulist wett lammaste pesemiseks pruufima piab, siis katsutagu, kui tiik mitte liiga suur ei ole, wett kaali, naatroni (sooda, lipitajat naatroni (Natrium) ehk seebitiwi 1000 kantjala wee kohta 3 puuda ehk 0,16 protsenti) ehk ammoniakku läbi parandada. Kõige odawam ja loomulikum oleks muidugi kaali ja tema seebisarnased ühendused, mis willaraswas on. Seda wõib aga üksi siis saada, kui enne seda teatavas tiigi wees juba üksjagu lambaid ära pesti ja see läbi wesi pehmeks ja pruugitawaks tehti. Kui mõnel naabri mehel ise lammaste pesukohta ei ole, siis lastagu teda esite oma lambaid tiigis peseda. On ära nähtud, et see wesi lammaste pesemiseks kõige parem on, mille sees enne hulk lambaid ära pesti.

Kõige paremat pesuwett wõib aga siis saada, kui mitte lambaid ise, waid niidetuid willu pesetakse. Selle juures on ka palju turgem, paraja soojusega tarwiline hulk saada. Lammaste pesemise läbi saawad lambad ise suurt kahju. Paraja willadega lamba seljas on peale pesemist umbes 10 naela wett. See wesi piab kõit ära aurama. Kõige selle wee aurust muutmiseks on aga umbes 6040 soojuse arwu (Calorien) tarwis ja see piab kõit looma kehast tulema. Willu wõib lihtsast katlas ehk tõrres raswast puhastada, milles lebeline wesi auru läbi soojendatud saab. Soojust ei aeta aga mitte kõrgemale kui 30—50 Zelsiuse graadini*). Selles soojuses pestakse willa umbes 15 minutit.

Uuemal ajal pruugitakse willa raswast puhastamiseks soodat. Selle juures — iseäranis soojuses — piab hästi ettevaatlik oldama. Sooda puhastab küll hästi willa, aga teeb ka suurema soojuse ja rohkeima sooda juures karedaks ja murduwaks; need omadused ei kõlba aga mitte ledratawale willale. Et soodat pehmendada, pandagu talle seepi juure.

Professor Henneberg annab nõuu, järgmiselt willa pesemise wett valmistada: Sulatatagu 100 naela wihma wee sees 3 naela seepi ja 2 naela kristallilist soodat ära. See sulatagu wass katlas 30—50° Zelsiuse soojamõdija järele soojaks, sinna puistatagu willad sisse ning segatagu neid seal 15—20 minutit ümber. Peale seda pestagu willad külmas wees hästi ära. Ühe naela willade jaoks wõetagu umbes 12—20 naela soodaseepiwett. Seda wett wõib mitmel korral pruufida, ometi ei jää ta wiimaks enam puhtaks ja see on selle pesemise wiisi juures see wiga.

Kui aega küllalt on, siis oleks järgmine aegamööda aitaw pesemine soowitada. On willad kangeste raswased, siis wõetagu willa raskuse kohta 5 % sooda (i. o. kaaluwad willad 100 H, siis wõetagu 5 H sooda) ja su-

*) 4° Reomüri soojust = 5° Zelsiuse järele.